

LOVITURA DE STAT DIN U.R.S.S.

U.R.S.S.: Republicile refuză dictatura, Boris Eltin organizează rezistență împotriva ei

MOLDOVA RESPINGE PUTEREA În cursul zinținut de mărtori la Chișinău, a avut loc un miting cu participarea locuitorilor capitalei Moldovei. Luiind cuvință, președintele Mircea Snegur a declarat că în republică situația este calmă și oamenii se află la datorie. Cu o scură întâlnire, populația Chișinăului a legat în număr mare pe străzi și s-a apărut puncte strategice ale orașului, reușind să impiedice intrarea armatei în oraș.

Mircea Snegur a calificat acțiunea Comitetului de stat pentru starea excepțională drept un lucru de sorginte comună îndreptat spre instaurarea dictaturii și împotriva democrației. Au fost emise două decrete, primul prin care Comitetul de stat pentru starea excepțională este declarat ilegal iar decretul să fie lipit de valoare juridică, cel de-al doilea prevăzând constituirea unui Consiliu suprem pentru securitate a republicii. La miting au participat 400.000 de persoane.

BORIS ELTIN ESTE SUSTINUT DE POPULAȚIA MOSCOVEI În jurul Parlamentului Rusiei, zeci de mii de persoane au organizat un miting

de protest împotriva inițiaturii de la putere a președintelui Mihail Gorbaciov. El a declarat că „Elin, Eltin” și „Rusia comunistică” sunt în conflict. Președintele Federației Ruse, Boris Eltin, a cerut demisiei, să și păstreze calmul, să nu provoace armata și să nu să piardă încrederea în victoria democratică.

Primarul capitalei sovietice, Gavril Popov, a emis un decret prin care starea de urgență declarată de noua conducere sovietică este anulată.

Trei unități militare statele la Moscova: divizia de parașutisti din Riazan, grupul de infanterie din Sevastopol și un batalion de blindate s-au alăturat președintelui Boris Eltin. Alte două unități militare s-au oferit să colaboreze cu autoritățile Rusiei.

O delegație de înaltă demnitate a federației s-au întâlnit cu Anatoli Lukianov, președintele Sovietului Suprem al U.R.S.S., căruia i-au înmisiat o serisoare din partea lui Boris Eltin. În scrisoare se solicită organizarea, în prezența președintelui interimar Ianaev, a unei întâlniri cu Mihail Gorbaciov.

ALTA IMBOLNAVIRE SU-

DECLARAȚIE-APEL

Profund îngrijorati de evenimentele dramatice care au loc în U.R.S.S., UNIUNEA INTERNACIONALĂ A FOSTILOR DETINUTI POLITICALI SI PERSECUTATI ANTICOMUNISTI,

In spiritul solidarității umane și trăstării care ne leagă de soarta fostașilor detinuți politici din Rusia, Estonia, Letonia, Lituanie, Moldova, Ucraina și celelalte țări independente,

Cerem popoarelor lumii să inteleagă că pentru a evita asemenea lovitură de stat sau situații și mai grave, se impune repudierea și condamnarea comunismului, așa cum s-a procedat și cu nazismul.

Nu mai se poate salva democrația și conduce la eliberarea oamenilor de teamă și mizerie.

Comunismul nu va renunța niciodată de bunăvoie la putere. De asemenea cerem să desfășoarea politișilor politice din țările noastre.

Rugăm Guvernele democratice lumii să manifeste maximum de atenție și răspundere pentru soarta popoarelor din U.R.S.S. și în același timp a țărilor foste captive din Estul Europei.

PRESIDENTE
Constantin Tîcu Dumitrescu

COMUNICAT

Federatia Sindicatelor Independente din România condamnă în mod categoric lovitura de stat din U.R.S.S., care a avut loc prin inițiatura neconstituțională de la putere a președintelui M. Gorbaciov.

In situația generală creată există pericolul recrudescenței forțelor comuniste și neocomuniste din România.

In acest sens facem apel la unitatea forțelor democratice, sindicate, partide, organizații neguvernamentale pentru continuarea și accelerarea procesului reformelor în jara noastră.

Ne suntem îngrijorați de situația dramatică a fratilor noștri din Republica Moldova și celelalte teritorii românești anexate.

Ne ramân tuturor acelora care și-au precizat neechivoc poziția de luptă împotriva totalitarismului.

L. STEFAN

Îndepărțat de la putere

Luni 19.08, ora 7 dimineață, agenția TASS lansa stirea senzatională a suspendării lui Mihail Gorbaciov din postul de președinte, chipurile din motive de sănătate. În timp ce se afla în vacanță, pe litoralul Mării Negre, a fost substituit în funcție de vicepreședintele Ghenadi Ianaev, cunoscut prin vederile potrivnice reformelor. Prelungită puterea, nou demisită s-a grăbit să proclame starea de urgență pe întreg cuprinsul imperiului sovietic și să lanseze o veritabilă diatribă la adresa guvernului predecesorului său. Este neîndoialnic vorba doar o lovitură de stat realizată după un model devenit clasic în imperiul sovietic, caci de o manieră relativ similară, în 1964, a fost răsturnată de la putere printr-o conspirație în interiorul partidului comunist primul reformat, Nichita Hruscov. Atunci, adversarii lui – comuniști ortodoci – au găsit „formă legală” pentru lovitura de stat, depozindu-l de funcția de prim secretar și lipsindu-i deci de orice bază politică. În cazul lui Gorbaciov, lovitura de stat apare sub formă dezghețată, el fiind substituit, chipurile din motive de sănătate, de vicepreședinte.

Implicate direct în această senzatională schimbare sunt neîndoialnic forțele armate și mai cu seamă organele politice ale K.G.B. Cultivate și reactivate chiar de Gorbaciov în cadrul procesului esuat de perestroikă, aceste forțe devinseră în ultimul timp singurele care puteau da imperiului o anumită coaze. Numai că, unitatea spre care aspira însuși Gorbaciov era una realizată prin mijloace

coercitive, utilizate cu deosebită repertoriu în republicile unionale secesioniste. Aici, „beretele negre” – unitățile de securitate – au incenat tot felul de ușurări, recurgindu-se uneori la crimi și reprezintă violențe, la atâtarea unor etnici împotriva altora, cu scopul de a pune friu misările de eliberare națională în diferite părți ale imperiului, mai ales în Regatul Balcanic.

Căderea lui Gorbaciov de la putere este – la prima vedere – un fapt întempestiv. Căci în general se admite că actuala stare de haoi și anarhie n-a fost creată de prin slabile reforme încercate și esuate, ci de criza profundă de sistem care a adus US în pragul falimentului economic și politic. Ca atare, s-a admis că nu există alternativă la schimbările preconizate prin perestroikă. Conservatorii comuniști nu s-au împăcat niciodată cu pierderea privilegiilor, opunând reformelor autorităților și centralismului templieri totalitar comunist, de care nu s-a rupt total nici Gorbaciov. Asemenea elemente ostile schimbării și menținării imperiului într-o situație incrementală au fost încurajate indirect chiar de Gorbaciov, deoarece acesta nu s-a pronuntat niciodată împotriva sistemuții ca atare, susținând că intenția lui constă în a-renaște apării regăsi și prelucrării împăratilor sovietici în formele lui autoritățile și centraliste să îl doară să impiedice încercarea de renovare a lui Gorbaciov, mai ales că un număr de republike independente, printre care și Republica Moldova, se opun oricărui asociere cu Moscova. Drepturnare, cel circa 3 ani de perestroikă au contribuit într-o măsură prea mică la dezvoltarea noilor instituții democratice și ale mecanismelor economiei liberale, mai ales că mult timp s-a admis nejustifică-

căt monopolul politic al partidului comunist, menținându-se bazele activității acestuia în întreprinderi și instituții. Din aceste motive, cind, recent, Boris Eltin printre un decret supraviețuă și asemenea activitate, în cadrul Federației Ruse a survenit o puternică reacție de esență bolșevică.

Gorbaciov însuși s-a dovedit deci există față de veleitățile monopoliste ale partidului unic, în fruntea căruia s-a aflat tot timpul, beneficiind în ascensiunea politică de sprijinul lui. Asemenea idei sînt însă ireconciliale cu principiile democratice afirmate mai mult teoretic, în același spirit comunist propagandistic. Pericul unelui lovitură de stat conservatoare plană însă, acesta fiind denumit cu cîteva luni în urmă de Eduard Sevăndradze care, în semn de protest penitru că nu erau luate măsuri pentru zăgăuzirea lui, și-a dat spectaculos și răsunător demisia din funcția de ministru de externe.

Cum se explică momentul ales pentru lovitura de stat? În zilele următoare, Gorbaciov se pregătește să semneze tratatul unional. Este de presupus că adeptii menținători împăratului sovietic în formele lui autoritățile și centraliste să îl doară să impiedice încercarea de renovare a lui Gorbaciov, mai ales că un număr de republike independente, printre care și Republica Moldova, se opun oricărui asociere cu Moscova. Drepturnare, cel circa 3 ani de perestroikă au contribuit într-o măsură prea mică la dezvoltarea noilor instituții democratice și ale mecanismelor economiei liberale, mai ales că mult timp s-a admis nejustifică-

APOSTOL STAN

cat monopoul politic al partidului comunist, menținându-se bazele activității acestuia în întreprinderi și instituții. În februarie, cererea sovietului local al enclavei Nagorno-Karabah din Azerbaidjan, ca această regiune să fie lipită la Armenia – întrucăt populația care locuiește acolo este armeană în mare parte majoritate – se termină tragic prin pogromul declanșat împotriva armenilor la Sungait, lîngă Baku, capitala Azerbaidjanului.

Apar și primele manifestări anti-perestroikă: o profesoră de chimie din Leningrad, Nina Andreieva, publică în conservatoarea revistă „Sovetskaya Rossia” un manifest de esență stalinistă: „Noi nu vom renunța la principiile noastre.”

APOSTOL STAN

De la perestroikă, la dictatură

In ziua de 20 decembrie, 1990, Eduard Sevăndradze, ministrul de externe al lui Mihail Gorbaciov a fost înlocuit „din motive de sănătate”, ministrul său de externe, Alexandr Bessmertniț, să și imbolnavit subit, a declarat Ministerul de Externe sovietic. El a afirmat că Bessmertniț s-a prezentat marți la biroul său dar l-a părăsit la seurt timp. Oamenii politici occidentali s-au plins că nu au putut să contacteze telefonic în cursul zilelor de luni și marți pe minister sovietic. În spatele lui, un atotputernic Comi-

te de stat pentru starea excepțională, din care fac parte: maresalul Lazov, șeful armatei, Vladimir Kruicikov, șeful K.G.B., Boris Pugo, ministrul de Interne, Oleg Baklanov, secretarul de stat însărcinat cu industria de apărare, Valentin Pavlov, primul ministru și încă alte trei personalități reputate foarte retrograde.

Cum s-a ajuns aici? Era oare previzibilă această întorsorile neasteptată a evenimentelor? Observatorii vietii politice sovietice sesizaseră de cîteva săptămâni o atmosferă foarte tensioasă la Moscova. Unul dintre el face chiar o paralelă im-

tre perioada 1990–1991 și 1963–1964, ultimele lăi Hruscov. Critici și aliați lui Gorbaciov și alții diferă asupra realizărilor sale, totuși sunt de acord că guvernarea lui s-a caracterizat de indecizie, jumătate de măsură, compromisuri și unele concepții clare, primul politico-economic confuzie permanentă între venituri și putere și voia de a reforma sistemul, negarea proprii responsabilități în cîmău decizii întreprinse. Mai puțin evidentă este începutul epocii bacioc, aceste caracteristici au devenit tot mai evidente pe măsură ce timpul a trecut.

1986: Primele reforme, primele greșeli

Se sărbătoresc mileniu de existență al Rusiei creștine, evenimentul dovezind nouă toleranță față de religie și autorități.

1989: Alegeri libere

Pentru prima dată de la 1917 poporul participă la alegeri libere pentru Congresul Deputaților Poporului al URSS. Cu toate că circa două treimi dintot membri ai P.C.U.S., în nou Parlament își fac pentru prima dată apariția independentă. Mișcările naționaliste devin din ce în ce mai puternice în statele Balcanice, să fie de acord cu ea și de promulgarea unor legi care impiedică secesiunea republicilor. Un nou plan economic începe prin liberalizarea prețurilor, acțiune care provoacă panică printre cetățenii sovietici.

Boris Eltin este ales președinte al Federației Ruse de către Parlament, în ciuda faptului că Gorbaciov l-a susținut pe contracandidat său Ivan Polozkov. Încep tratativele pentru un nou tratat unional.

Lupta politică dintre reformiști conduși de Gorbaciov și comuniști conservatori se intensifică. Rinde pînd o parte dintr-reformatorii vor fi nevoiți să demisioneze din Biroul Politic și Comitetul Central: Yakovlev, Sevăndradze și alții. Planul economic împus de Gorbaciov refuză statul lui Florid Burlatsky de a începe perestroikă prin reformarea agriculturii după modelul chinez al lui Deng Xiaoping. A fost mare greșeală a lui Gorbaciov, căci agricultura înapoială și penuria alimentară consecutivă acesteia au sabotat dezvoltarea economică, suficient de flexibile pentru ca statele Balcanice să fie de acord cu ea și de presupunerea totodată păstrarea modelului centralizat al federatiei. În plan socio-economic, eșecul modelului Stalin însină respingerea modelului occidental de piață il-

beră.

Propaganda anticomunistă începe să ocupă mult loc în media

informare oficială sovietică. Pe 9 februarie, într-un aniversare de la 1917, se înregistrează un referendum

în favoarea independenței

republicilor sovietice.

Un plan economic propus de premierul Pavel Florențev

primit cu destul de multă suspiciune, el reacționează

nemic nou. Pe data de

marie are loc referendumul

în favoarea modelului

centralizat al federatiei.

În plan socio-economic, eșecul modelului Stalin însină respingerea modelului occidental de piață il-

beră.

La Congresul deputaților

poporului din Rusia, se

vocal pentru data de

marie, reacționează

într-o încercare de

consolidare a poziției

sovietice.

Într-o încercare de

înfrângere a guvernării

sovietice, el

reacționează

în favoarea

modelului

centralizat.

Mineri din Kuzbass

în greve, cer insină

demisie

de la guvern

ministrul de interne

Eduard Sevăndradze, într-o mi-

nește puternică tendință

autoritaristă. Ministerul de

interne emite un ordin

considerabil

de acord cu